

Studenterskolen i Hoydalar

Analyse og værdisætning

Innholdsfortegnelse	2
Indledning	6
Baggrund	6
- Torshavn fra vikingetiden til i dag	6
- Hoyvik og Hoydalar	8
- Friarealsplanen	8
Historisk analyse	10
- Bygningshistorik	10
- Kulturhistorisk	12
Teknisk analyse	18
- Bærende vægge og konstruktioner	18
- Teknisk tilstand	20
- Energi, fugt og indeklima	20
Arkitektonisk analyse	24
- Det ydre	24
- Det indre	26
Bygningerne og naturen/området og helheden	26
Værdisætning	28
Anbefalinger	28
Mål og principper	28
Kilder	30

Afgang 2023
Det Kongelige Akademi
Institut for Bygningskunst og Kultur

Kandidatprogrammet for
Kulturarv, Transformation & Restaurering

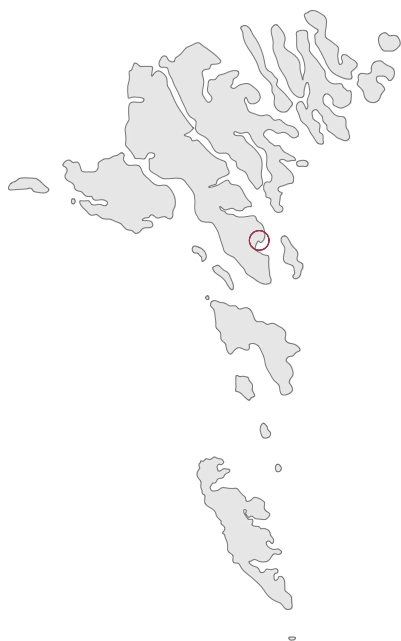
Amalie Marie Overgaard
Studienr. 170337

Annika Guttesen
Studienr. 170285

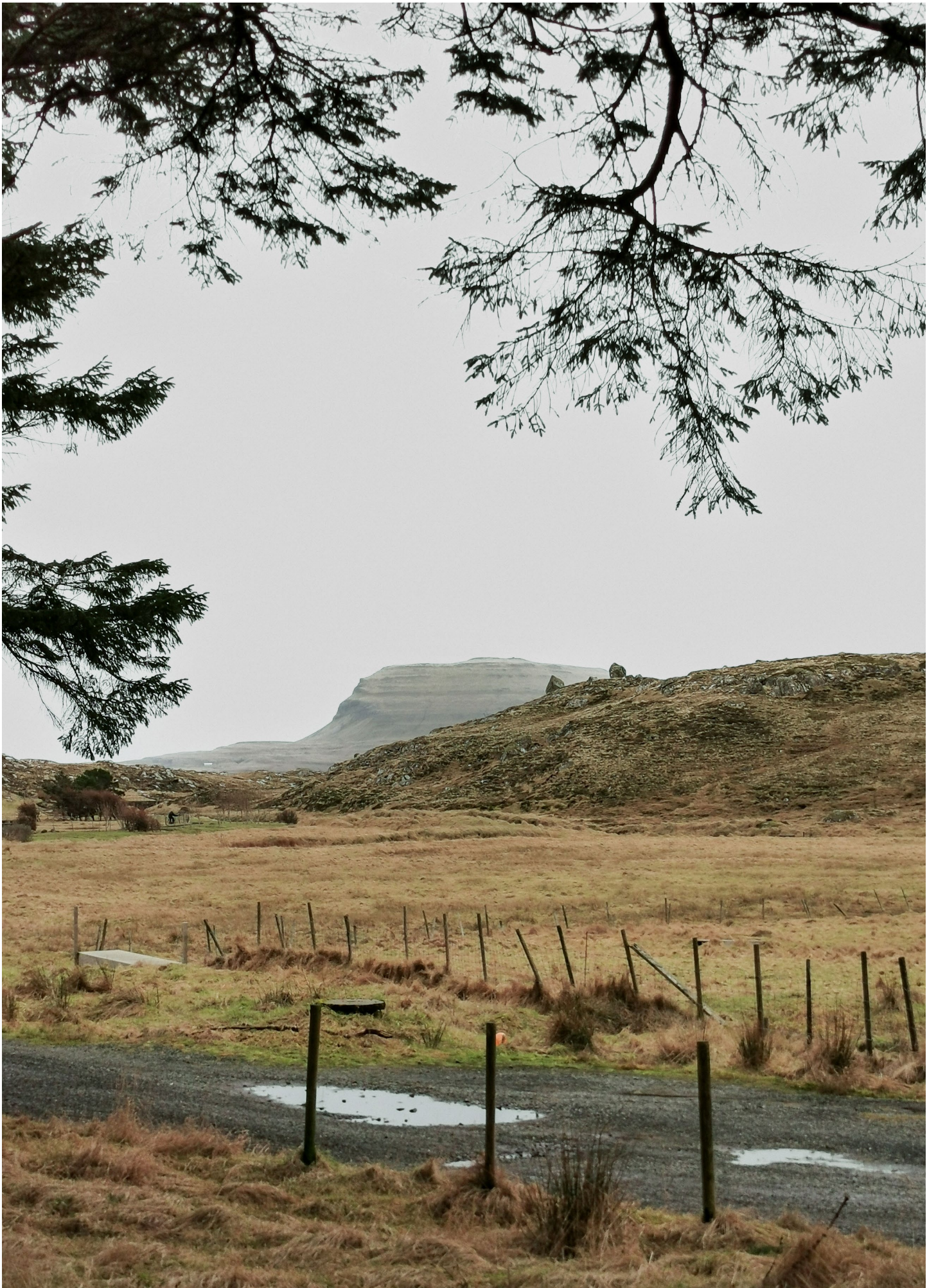
Forside side: Studenterskolen i Hoydalar. Eget foto.
Højre side: Hestevogn med sanatoriet i baggrunden
Foto, Tjóðsavnið

Besigtelsesdato	Januar 2023
Besigtet af	Annika Guttesen Amalie Marie Overgaard
Matr. nr.	19
Adresse	Sanatoriivegur 11 188 Hoyvik
Kommune	Torshavn kommune
Arkitekt	Valdemar og Bernhard Ingemann og Olaf Mortensen
Oppførelsesår	1908, 1961
Bevaringsstatus	Uden frednings- eller bevaringsstatus (Sanatoriet ønskes bevaret)

Venstre side: Torshavns placering på Færøerne.
Højre side: Udsigt mod øen Nólsoy. Eget foto.

Indledning

Studenterskolen ligger i Hoydalar (Højdalen) ved Torshavn og rummer historien om den verdensomspændende tuberkulosepandemi. Med ny tuberkulose medicin i 1955 blev sygdommen slået tilbage og afdelingen flyttet. Hospitalet blev omdannet til gymnasium i 1962, hvor en ny større bygning blev adderet til området. Bygningerne bringer mange minder frem hos lokalbefolkningen, men er i dag funktionstømt og aflukket fra offentligheden. Uden en funktion mister bygningerne deres eksistensberettigelse og bliver misvedligeholdt. Vi ønsker med denne analyse- og værdisætning at undersøge bygningernes historiske, tekniske og arkitektoniske værdier for at skabe et grundlag for bygningernes videre liv. Vi ønsker at bygningerne kan få ny betydning for borgerne og medvirke til en fælles historiebevidsthed og tilknytning til området.

Baggrund

Torshavn fra vikingetiden til i dag

Torshavn er hovedstaden på Færøerne. Byen opstod omkring 850 i vikingetiden og er derfor en af verdens ældste lovgivende samfund. I 1271 etablerede kongen af Danmark handel mellem Torshavn og Bergen, hvilket betød at flere embedsmænd slog sig ned. Torshavn var ofte udsat for sørøvere og det blev derfor en prioritet at beskytte byen og dens handel. I 1580 får man derfor "skansen" som kunne beskytte byen. I 1768 begynder Torshavn at smugle vare til England og tage profit for fiskeri, hvilket blev en vigtig faktor for øernes økonomi. I 1856 bliver den fri handel indført. Indbyggere fik nu mulighed for at leje jordlodder så de kunne dyrke kartofler og have husdyr. Dette forbedrede indbyggernes levevilkår og byen begyndte at vokse. I 1900 udviklede fiskeindustrien sig drastisk og man udvidede derfor havnen. På dette tidspunkt boede der 1656 mennesker i byen. Det er også i denne periode at Færøerne rammes af tuberkulosepandemien. Fra 1975 til 1990 bliver Torshavn udbygget over store arealer, hvor få havde boet før. Disse nye områder hedder Hoyvik og Argir. Torshavns kommune valgte at lade befolkningen bygge og eje deres huse selv og derfor findes der ikke mange offentligt byggede lejelejligheder. I dag er Torshavn en by i vækst både indenfor kultur, erhverv og uddannelse. Kommunen har planer om at etablere flere boliger i midt byen for at skabe mere

Kort over Torshavn i 1710

Kort over Torshavn i 1958

Højre side: Luftfoto af Torshavn, Kortal.fo

1. Høydalar, fredet naturområde
2. Boðanes, Stenbrug
3. Indfaldsvej til Torshavn
4. Torshavn centrum
5. Tinganes, den gamlebydel
6. Den nye studentskole
7. Indfaldsvej til Torshavn

liv og nyt plejehjem til den voksende andel ældre de kommende år. Torshavn oplever også en stigende interesse for turister, hvormed det er en prioritet at gøre byen mere åben for udefrakommende.

Hoyvik og Hoydalar

Hoydalar oversættes til højdal, som er en dal, der skiller Torshavn og Hoyvik med en å, Hoyvikså. Sanatoriet og Studenterskolen ligger derfor i Hoyvik. Hoyvik var en mindre bygd før den blev tilsluttet Torshavn Kommune i 1978. I dag er Hoyvik en del af Torshavn Kommune, men med eget postnummer. Der er sket en stor udvikling af området siden tilslutningen. Mange boliger i form af parcelhuse, rækkehus og lejligheder er bygget samt skoler, idrætshaller og kirker i disse år. I dag er 4574 beboere i Hoyvik (Tal fra 2022. Hagstova.fo)

Midt imellem den store boligbebyggelse i Hoyvik og Hoydalar ligger indfaldsvejen til Torshavn, hvor meget trafik kører ind og ud af byen hverdag. Dog er støjniveauet i Hoydalar lavt, da vejen ligger ovenfor dalen.

Hoydalar er et naturskønt område, som strækker sig langt. Boðanes, Hoydalar, Hoydalså, Svartefoss (sortevandfald) og Kúrberg er områder, hvor naturen har første prioritet.

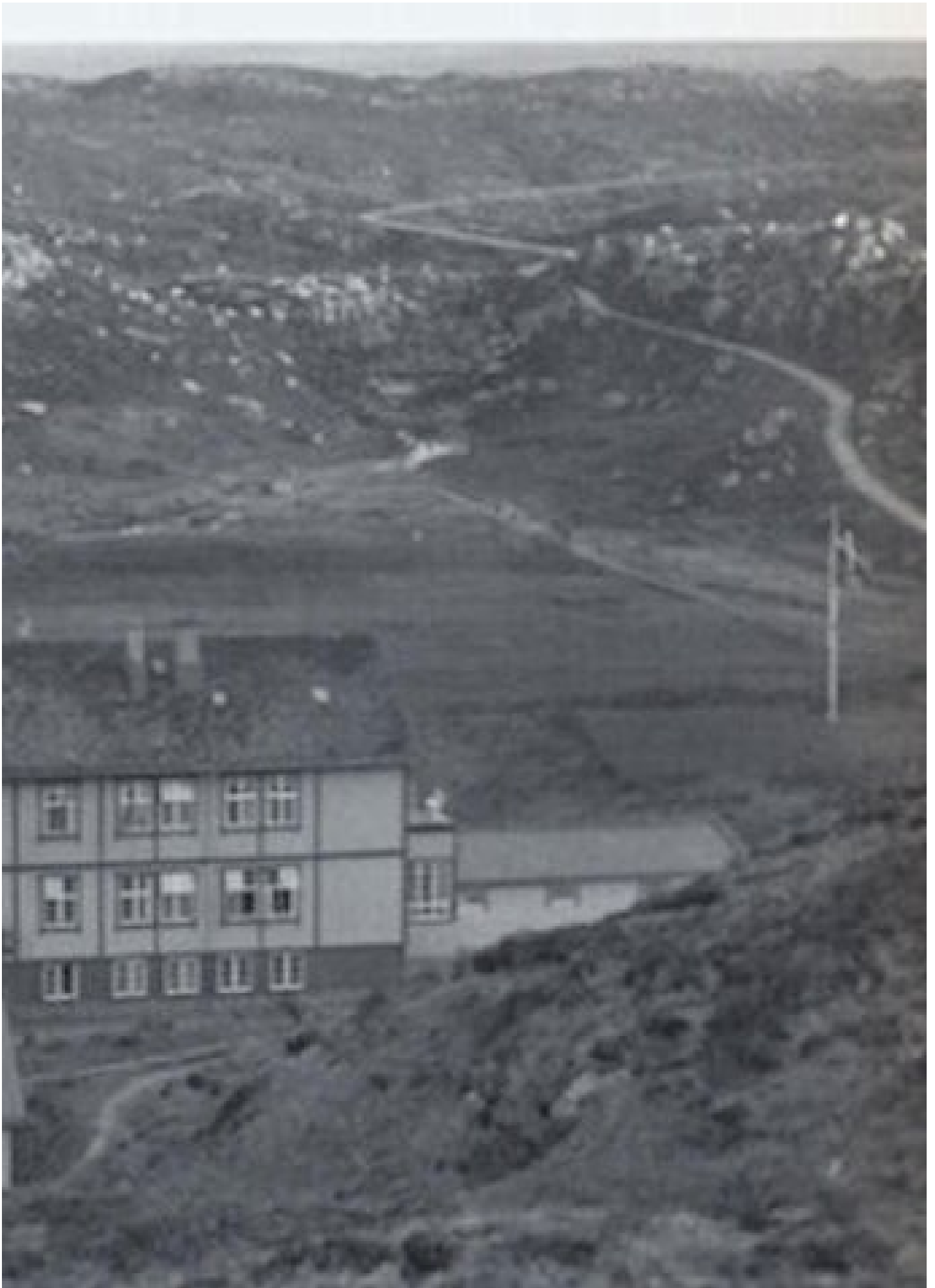
Hoydalar er rig på træarter. Færøerne er lavet af basaltisk lava med underordnede lag af vulkansk ler, aske og kul med sur, næringsfattig og tynd jordbund, som gør det svært for plante- og træarter at overleve på øerne. Vinden på Færøerne gør det heller ikke nemmere for frø til at sætte sig. Det er dog lykket at plante nåletræer i form af en plantage vest for Sanatoriet. De blev plantet efter instrukser fra overlægen på Sanatoriet, da nåletræer skulle være godt for helbredet. Plantagen er groet mere til med årene og er en del af historien i dag.

Friarealsplanen

Naturområdet omkring Sanatoriet og Studenterskolen anses for at være et af de mest betydningsfulde og smukkeste naturområder i Tórshavn Kommune. Disse særlige værdier skal vedligeholdes. I området findes unikke typer af flora, fauna og geologi, som f.eks. lynghede og synlige basaltlag. Derudover findes over 100 år gamle gangstier i forbindelse med Sanatoriet, da motion og frisk, tør luft indgik som en del af patienternes behandlinger. Området indeholder også et gammelt stenbrud, hvorfra klippesten blev hentet til forskelligt byggeri i Tórshavn. I de seneste år har Landskassen og Tórshavn Kommune derfor etableret et samarbejde om at bevare naturområdet omkring Hoydalar, hvilket i 2017 resulterede i en underskrevet "Friarealsplan" for området Hoydalar og Boðanes

Højre side. Sanatoriet, Hoydal.
Arkivfoto

Historisk analyse

Bygningshistorik

For at holde en smitsom sygdom nede er det nødvendigt at holde sygdommen langt væk fra befolkningen. Et sanatorium skulle derfor bygges udenfor byen og i dette tilfælde udenfor Torshavn. Hoydalar var et roligt område, tæt ved havet og afskåret fra omverden. En helt ny vej blev anlagt for at gøre det muligt at nå til Hoydalar og blev den første rigtig vej ud af Torshavn. Området Hoydalar har fået flere bygninger siden første byggeri blev sat igang. Funktionen i området er skiftet igennem tiden, hvilket har sat sig tydelige spor på bygningerne i dag.

Den 1. juli i 1907 blev byggeriet af det nye sanatorium sat igang, som blev finansieret af amtet, den danske rigskasse og den danske forening 'Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse'. Arkitekter bag tegningsmaterialet var danske arkitekter, Valdemar Ingemann (1840-1911) og Bernhard Ingemann (1869-1923), som var far og søn. Selvom arkitekterne var danske, prægedes byggeriet ikke af dansk byggeskik, men af nordisk- og nationalromantikstil. Sanatoriet blev tit forvekslet med en norsk skihytte pga. udseendet. Fordi tuberkulosen angreb verden rundt, blev mange sanatorier bygget i tidsperioden, også i Danmark. Arkitekterne Ingemann tegnede mange af de nye sanatorier i Danmark.

Sanatoriet stod færdigt et par år efter. Fundamentet var opstablede sten og med trækonstruktion og træ beklædning. Et tungt græstørvtag skulle hjælpe med at holde konstruktionen på plads i stormvejr. Disse materialer var det primære byggematerialer på øerne, som også er nævnt ovenfor og var et af de største tømmerbygninger på Færøerne på det tidspunkt på ca. 1350m². Sanatoriet havde ingen elektricitet, men et gashus, til opvarmning. El kom i 1927 og gashuset blev taget ud af brug.

I forlængelse af de to endegavle på sanatoriet, blev en liggehal anlagt på hver sin side. Udover disse liggehaller var to liggehaller bygget længere oppe i landskabet. Liggehallerne blev brugt til patienter, hvis behandling for sygdommen var frisk luft. Træ blev brugt til liggehallerne, hvori en langside var erstattet af en form for rækværk, således at luft kunne trække nemt igennem.

Tidslinje for studenterskolen i Hoydalar

1908	Tuberkulose sanatorium opføres af danske arkitekter Valdemar og Bernhard Ingemann
1931-32	Dokterhuset opføres af Erik lynge, overlæge
1932	Nýggjahús (det nye hus) og en liggehal til: Stod klart i 1932. Plads til 20 senge
1961	Nedrivning af andehus og andedam, lighus, høhus og fadebur
1961	Sanatoriet omdannes til skole og ny bygning bygges af Olaf Mortensen
1964	Skolen tages i brug
2011	Ekstra klasselokaler tilføjes i skibscontainers
2018	Studenterskolen fraflytter pga. pladsmangel
2018	Børnehaven flytter ind i skibscontainers

Til højre. Diagram over bygningerne i Hoydalar

Sanatoriets to afdelinger var indrettet med plads til 32 senge sammenlagt – en afdeling for de syge patienter og en afdeling de mindre syge patienter. Værelser for de ansatte på sanatoriet var også en del af indretningen. Det var først i 1960erne, at to boliger bliver etableret i tagetagen.

Flere små bygninger, som stald, hølade, fadebur, hønsehus, lighus, og gashus blev bygget i årene omkring 1908, men vides ikke præcis hvornår. Disse bygninger beviser det lille samfund, som blev skabt i Hoydalar blandt patienter og arbejdsfolket.

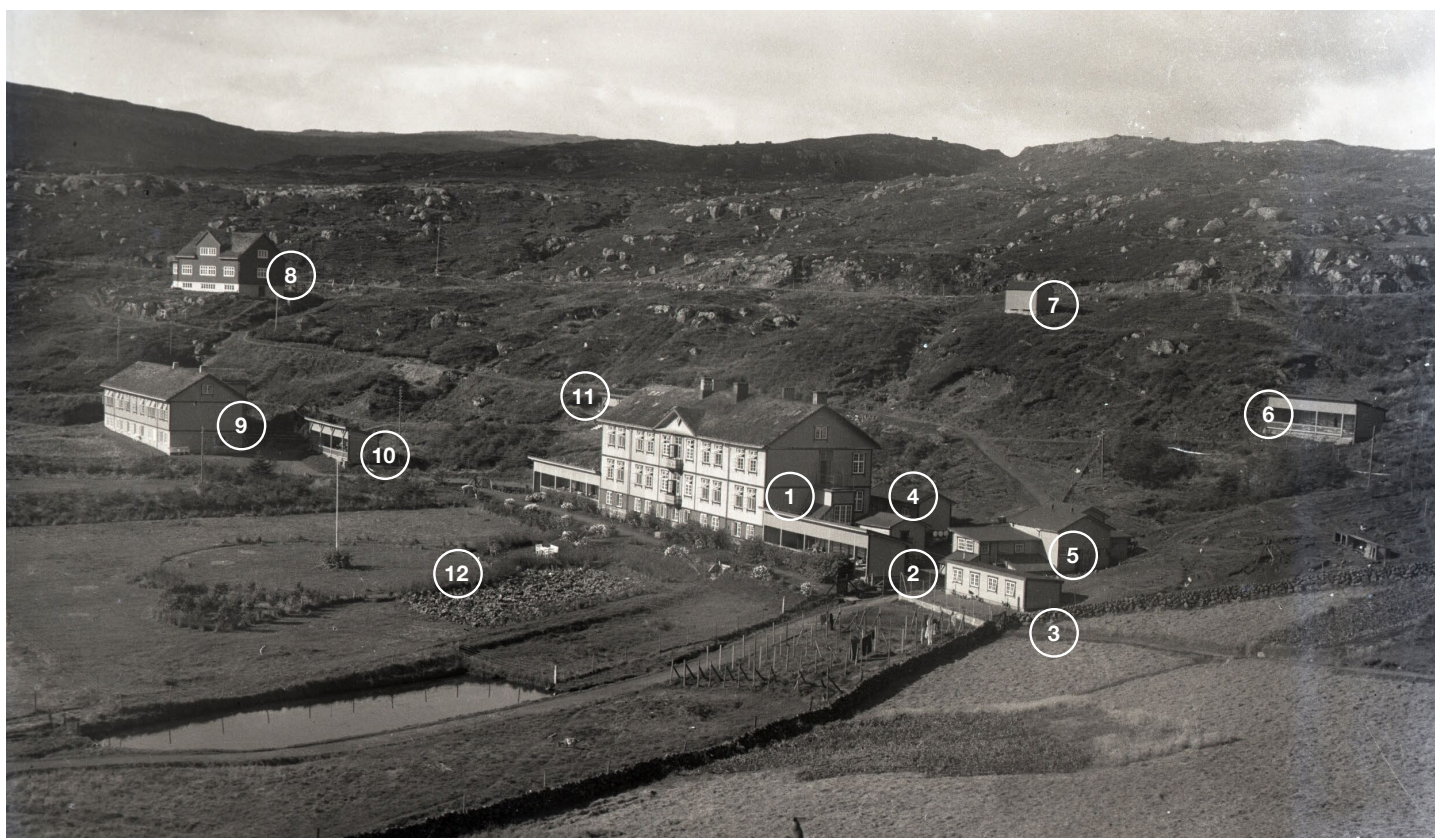
I 1930 var sanatoriet blevet for småt og i 1932 stod en ny bygning og en liggehal klar til brug. Den blev kaldt for 'Det nye hus' (Fø: Nýggjahús). Her var plads til at have 20 patienter liggende. Entreprenøren var Steingrímur Winther, som også havde tegnet huset. Bygningen brændte dog i 2007. I samme tidsperiode

blev der også bygget en bolig til overlægen, som havde et ønske at bo tæt på sit arbejde og patienterne.

Kulturhistorisk analyse

I anden halvdel af 19. århundrede var antallet for syge mennesker med tuberkulose så høj på Færøerne, at en ny lov blev inført i 1905, som gjorde det obligatorisk at indlægge patienter med den smitsomme sygdom.

I 1906 lige før byggeriet af sanatoriet blev sat i gang, boede 16349 mennesker på Færøerne (Tal fra hagstova.fo). Ud af dette tal døde 145 færinger af tuberkulosen året før og flere end det. Et mørketal er, da ikke alle fik sig tjekket, men lå syge og døde i eget hjem (Kringvarp-Føroya, 1990).

1. Sanatoriet, sat igang den 1. juli 1907, Patienter flytter ind i 1908 2. Lighus, står ikke i dag 3. Hønsehus, står ikke i dag 4. Gashus, 5. Stald, Hølade, fadebur, står ikke i dag 6. Liggehal, kun fundament står i dag	7. Fadebur, står ikke i dag 8. Doktorhus, 1932 har ikke græstæg mere 9. Nýggjahús (det nye hus), 1932, brændte i 2007 og er blevet bygget på ny 10. Liggehal, stod klart i 1932. Plads til 20 senge. 11. Liggehal, kun fundament står i dag 12. Flagstang med anlagt have

Til højre. Sanatoriet før år 1927, foto, Tjóðsavnið.

Medicinen for tuberkulose dengang var frisk luft, hvile og god mad. Patienterne på sanatoriet i Hoydalar skulle derfor ud at ligge i liggehallerne tre gange en time om dagen. Flere gå stier blev anlagt rundt omkring i området, som gav patienterne mulighed for motion. Derudover var køkkenpiger ansat, som lavede god og næringsrig mad. På denne måde måtte patienterne bare vente på at blive raske igen. I 1946 kom ny medicin mod tuberkulosen og Lands sygehuset blev udvidet i 1961, blev patienterne rykket ud af de ellers rolige omgivelser. Heldigvis hjalp medicinen og dødstallet faldt fra 145 i 1905-10 til 37 i 1950-55. Antallet af døde som er registreret på Færøerne fra 1905 til 1955 er 1311 færinger (Kringvarp-Føroya, 1990).

Da studenterskolen i Tórshavn rykkede ind, fik sanatoriet en ny funktion. Dette gjorde også at sygdommen, som havde fyldt i området, blev pakket væk. Der skulle være plads til unge og glade studerende.

Hoydalar har været og er sat i forbindelse med mange følelser. En af Færøernes mørke tider, men også mange gode stunder efter det blev omdannet til studenterskole. Mange færinger har en relation til området i dag, da de måske har kendt nogen, som lå indlagt eller selv har taget sin studentereksamen på skolen.

Kvinder i liggehallen. Foto, Tjóðsavnið.

Personale og patienter udenfor sanatoriet. Foto, Tjóðsavnið.

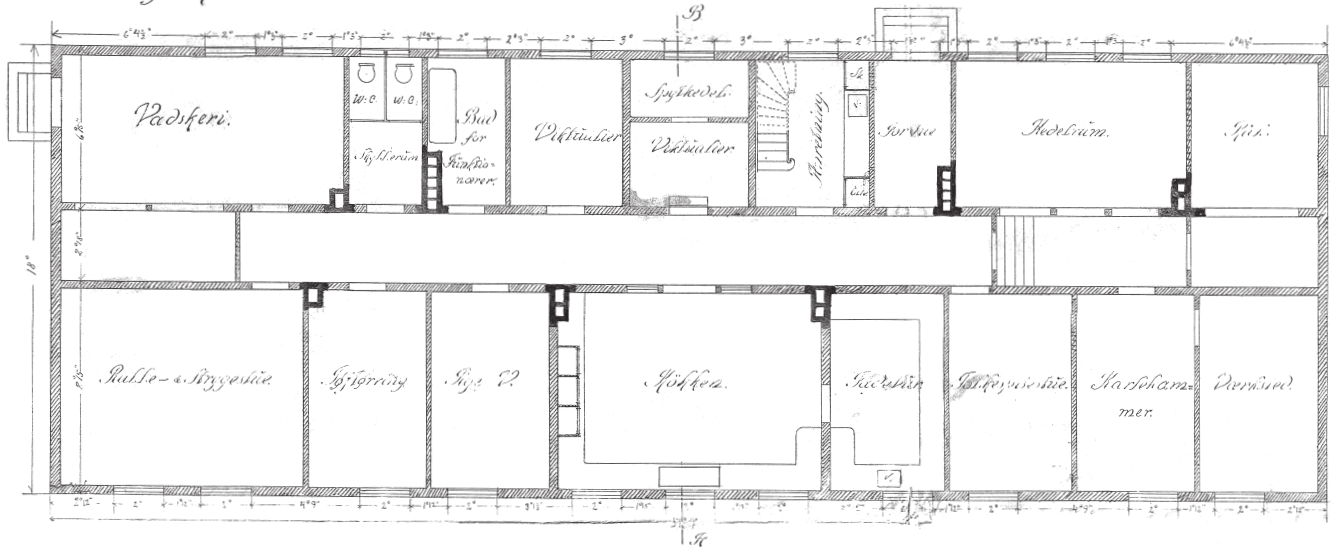

Underholdning for patienter i vinduerne. Foto, Tjóðsavnið.

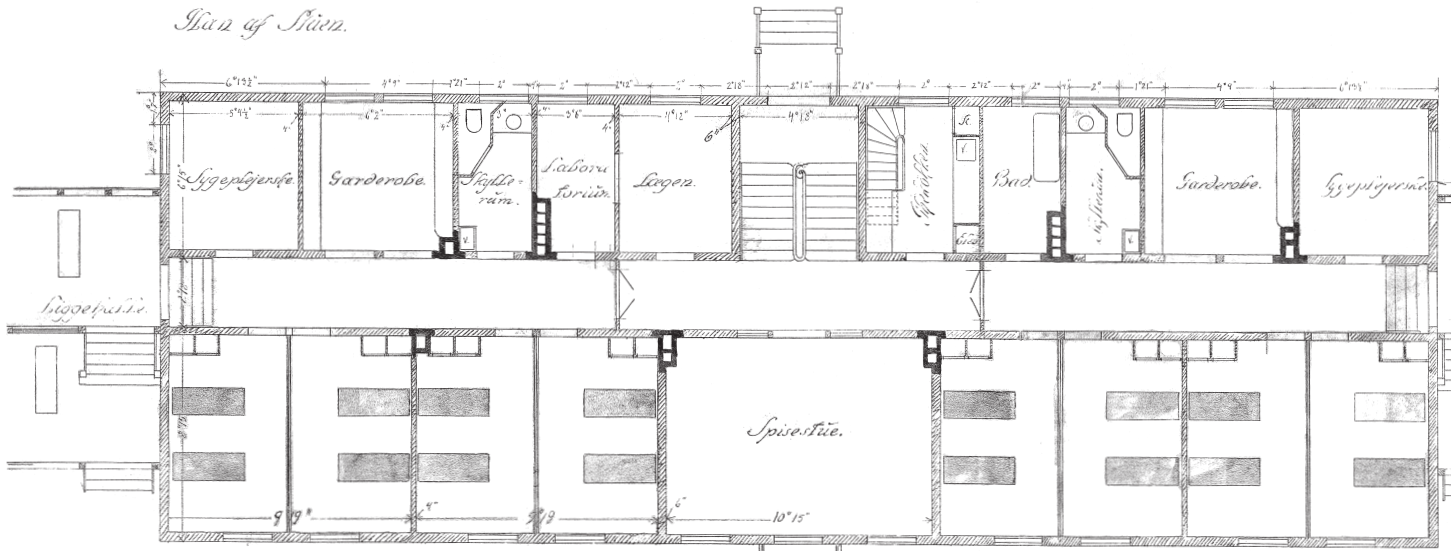
Til højre. Udenfor sanatoriet.
Foto, Tjóðsavnið.

Plan of Kælderen.

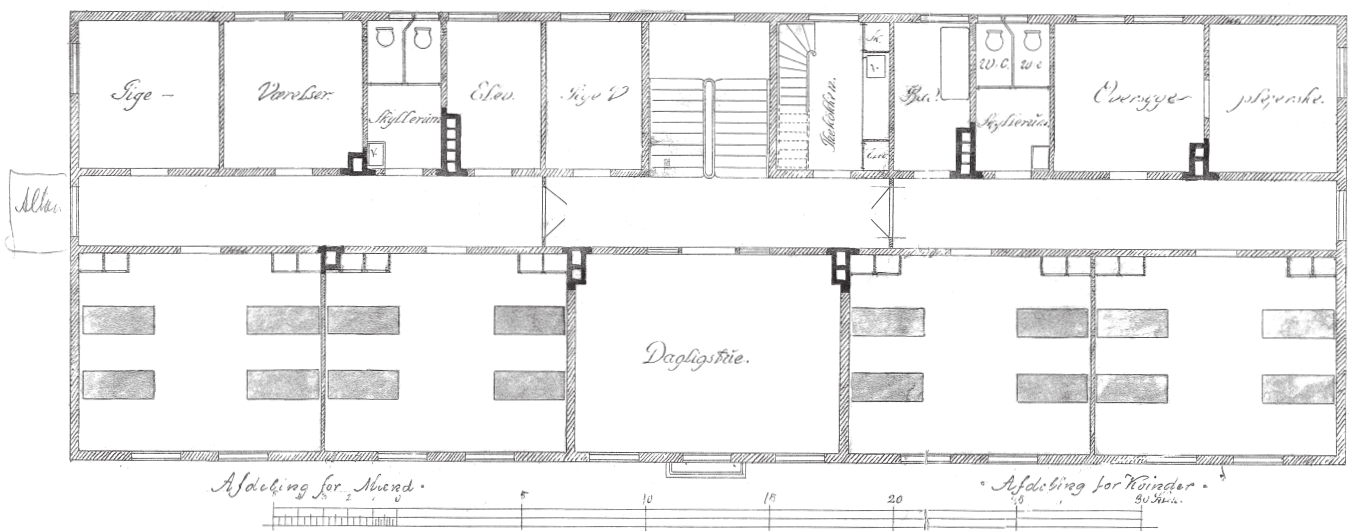
Plan of Stuen.

Afdeling for Mand.

Afdeling for Kvinder.

Plan of 1ste Sal.

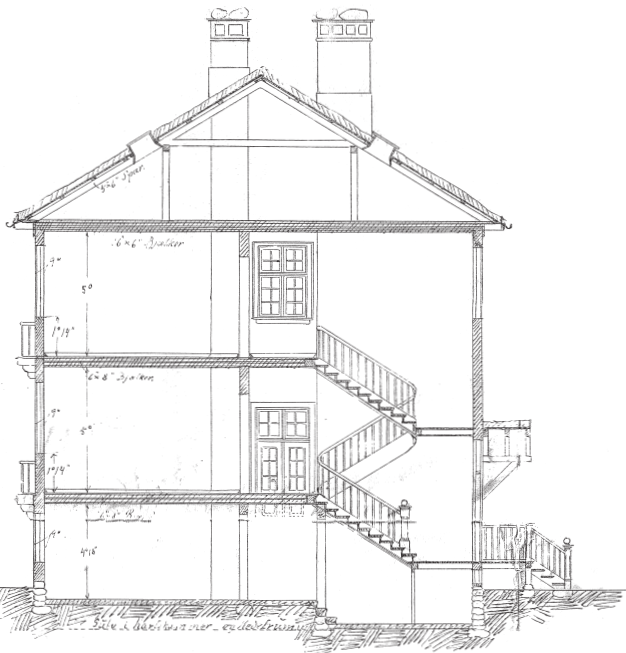

Afdeling for Mand.

Afdeling for Kvinder.

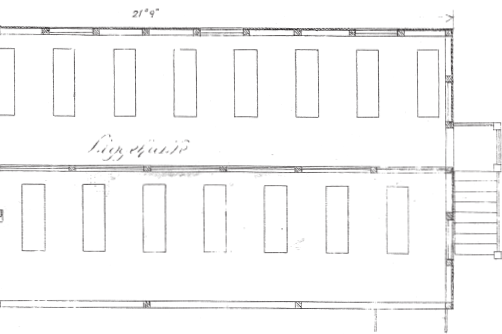
Tuberculosisygehus for Færgerne

Snit. A-B.

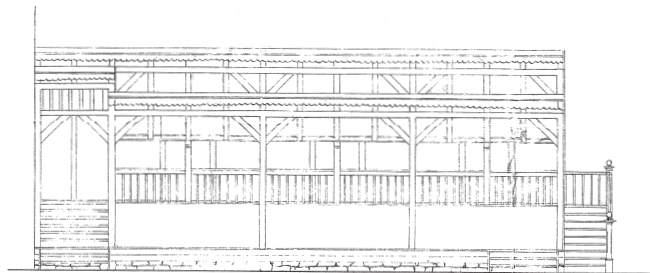
Facade mod Syd

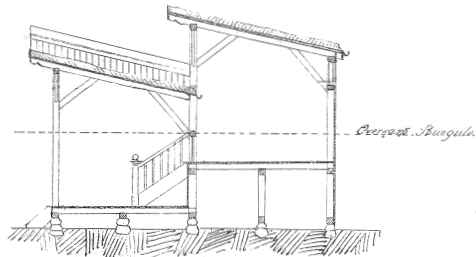
Facade mod Øst

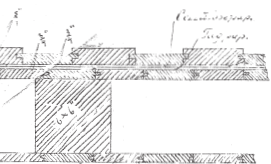
Facade mod Nord

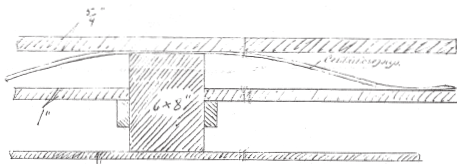
Snit af Lagetæppet.

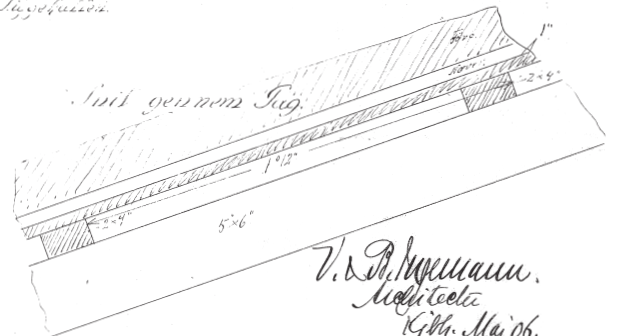
Snit af Lagetæppet.

garnet Gennemg.

Snit gennem Skjæbeshillelse.

Snit gennem Tag.

*V. d. P. Møller.
Kgl. Maj 06.*

Teknisk analyse

Bærende vægge og konstruktioner

Den tekniske analyse tager udgangspunkt i Sanatoriet og Studenterskolen, som hver sin enhed. Bygningerne er bygget ud fra principper der afspejler tidens byggeskik.

Sanatoriet er en klassisk trækonstruktion. Fundamentet er stablede sten, hvor kælderplanen er støbt. Huset har murede skorstene. De oprindelige vinduer var sprossede og mindede meget om det klasiske dannebrogsvindue men med vippevinduer i øverste fag. I dag er de fleste vinduer i sanatoriet udskiftet med vinduer i 60'ers stil. Disse vinduer er utætte og trækker kondens. De oprindelige vinduer, som primært er i kælderetagen, trænger til vedligeholdelse. Facaden var oprindeligt i en to på en lignende fe og not træbeklædning, men er i dag beklædt med aluminiums plader. Disse plader er malet i gul farve, men ikke i den oprindelige farve, som var lys gulokker. Taget var oprindeligt var tørve tag, som med sin tyngde var med til at holde trækonstruktionen på plads. I dag er tørvetaget udskiftet med aluminiums sinusplader, som er utæt.

De omkringliggende liggehaller består primært af træ. I dag står to liggehaller tilbage ud af fem. En liggehal står nærmest som den var bygget, men mangler vedligeholdelse. Den anden liggehal blev ombygget til et værksted i 1960'erne i forbindelse med opførelsen af studenterskolen.

Studenterskolen er opført i funktionalistisk stil i armeret beton. De oprindelige vinduer er lavet af mørkt træ. De fleste vinduer på nordøst facaden er oprindelige vinduer, men på den sydvestlige facade er vinduerne udskiftet med en blanding af seks forskellige typer vinduer, som er i forskellige tilstande. Mange af dem er utætte og trækker kondens. De nye vinduer har brede rammer, som begrænser dagslyset inde i klasseværelserne. De originale vinduer har brug for tætningslister og energioptimering.

Forrige side: Oprindeligt tegningsmateriale af sanatoriet tegnet af Ingemann, far og søn i 1906.

Til højre. Studenterskolen i Hoydalar set fra plantagen, Foto, Eget foto

Vindue i sanatoriet. Foto, eget foto.

Oprindeligt loft under eksisterende loft i sanatoriet. Foto, eget foto.

Eksisterende tilstand på sanatoriet, Foto, Eget foto.

Teknisk tilstand

Det er tydeligt at bygningerne har stået funktionstømte i fem år. Sanatoriet er i teknisk dårlig stand. Der er mistanke om råd og skimmelsvamp og derfor skal bygningens bærende konstruktion undersøges grundigt. Originale vinduer er i generelt dårlig stand og skal udluses enkelte steder og linolie males. Interiør står uoriginalt med påsatte gips vægge, kabelbakker og nedhængte lofter. Originalt gulv og loft er at finde under linoleumsgulve og de nedhængte lofter.

Studenterskolens interiør er velbevaret i funktionalistisk stil. Enkelte sætningsskader er i facaden. Vinduer og hængsler har brug for vedligeholdelse.

Energi, fugt og indeklime

Begge bygninger stod med varme for at holde fugt ude. Døde duer indendørs vidner om at Sanatoriet er utæt. Der er tydelige fugtpletter på gulvene i tagetagen og dårlig lugt. Kælderetagen er dog i brug i øjeblikket af et Michelin køkken

Studenterskolens isolering er ikke optimal. Mange vinduer lukker ikke tæt og den armerede beton er ikke isoleret.

Liggehal i nuværende tilstand, Eget foto.

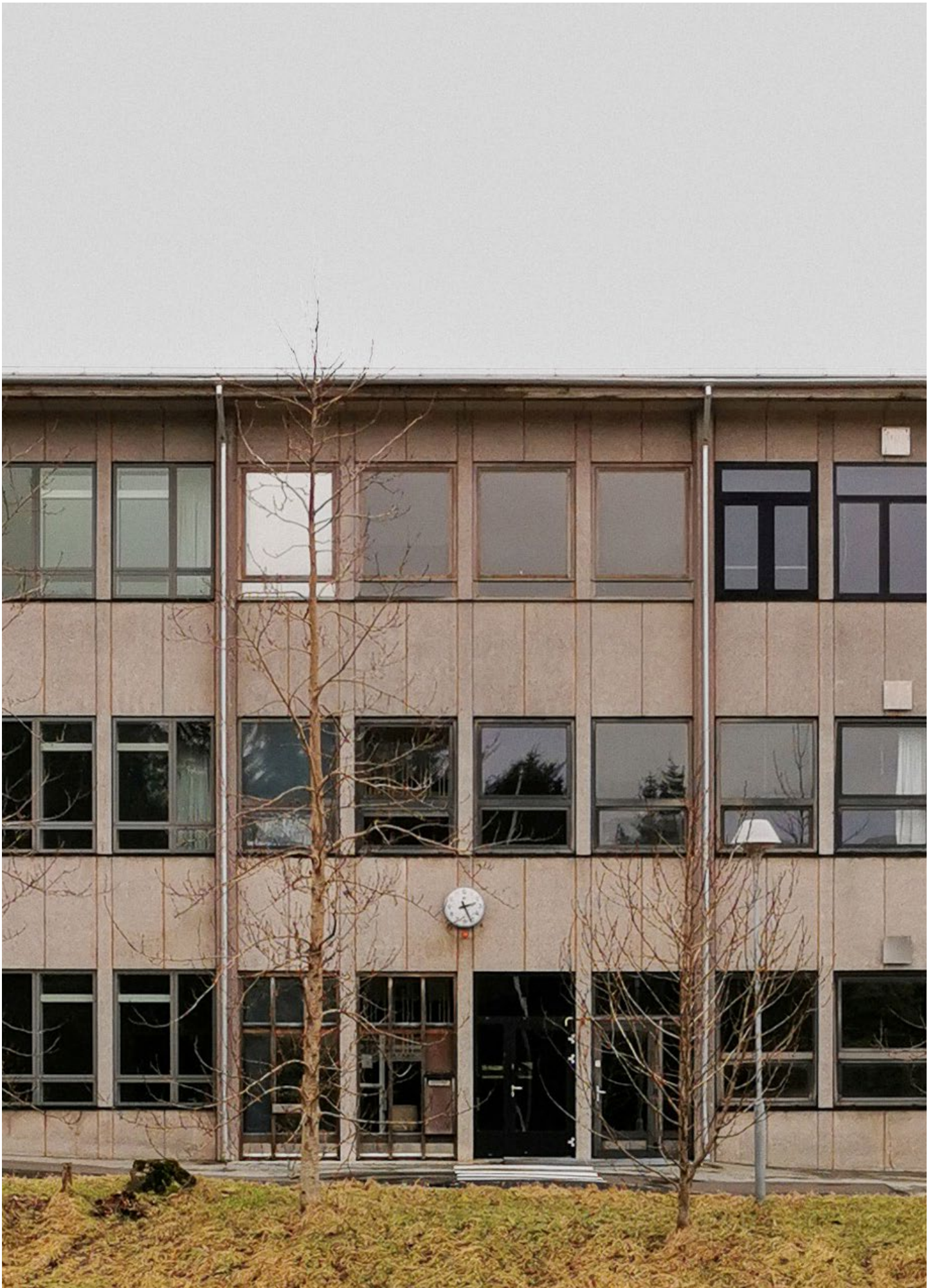

Loftet i studenterskolen, som er insitu støbt, Eget foto.

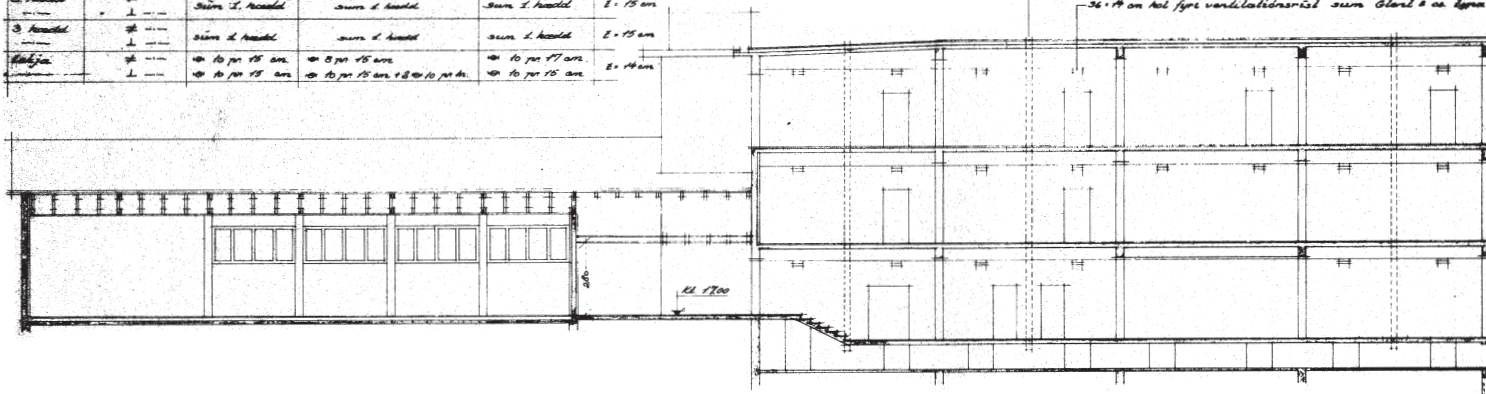
Skade på en af studenterskolens søjle, Eget foto.

Til højre. Studenterskolens facade med forskellige vinduer, Eget foto.

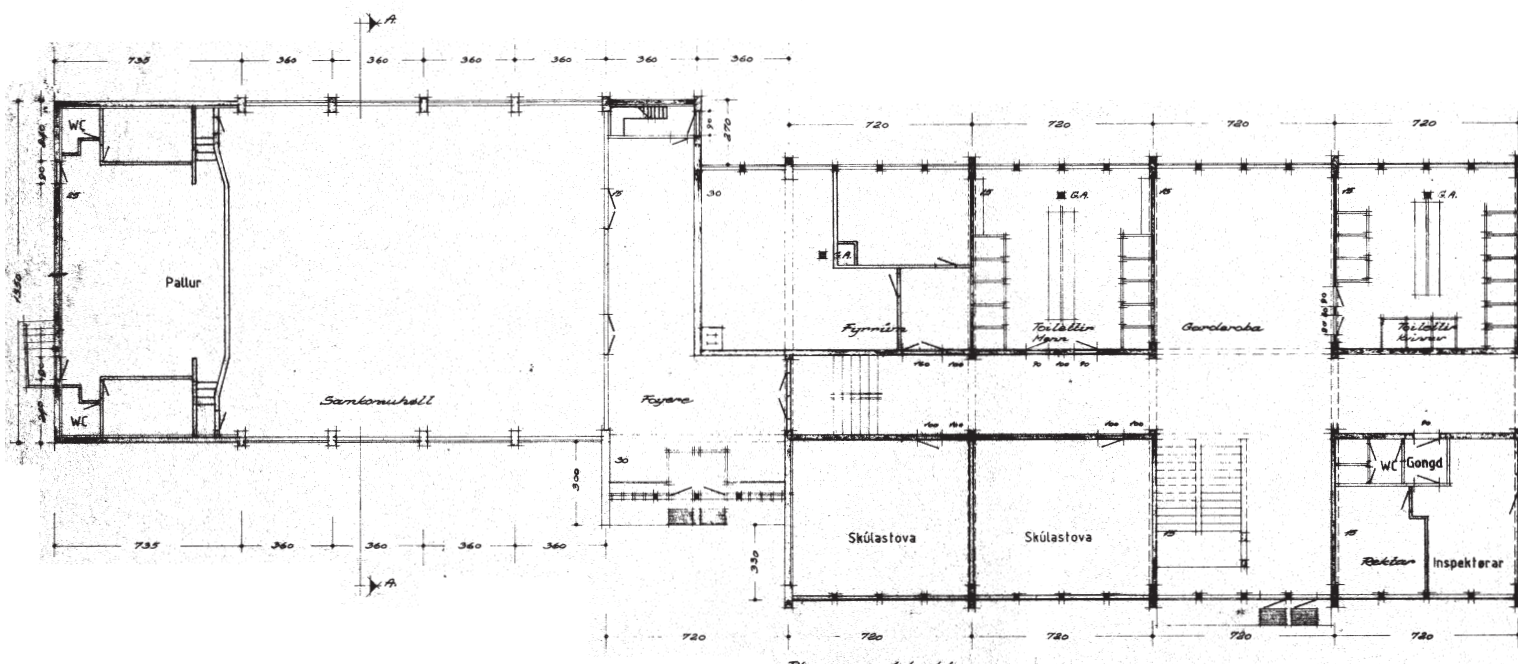

Þekkt. áhringur, Lúðvíksháskóla

		alvarur milli vegna	göngur	alvarur milli vest	
1. hæð	áhringur	100 cm per 12,5 cm	100 cm per 15 cm	100 cm per 15 cm	1. 15 cm
2. hæð	áhringur	100 cm per 12,5 cm	100 cm per 15 cm	100 cm per 15 cm	2. 21 cm
3. hæð	áhringur	100 cm per 12,5 cm	100 cm per 15 cm	100 cm per 15 cm	3. 15 cm
4. hæð	áhringur	100 cm per 12,5 cm	100 cm per 15 cm	100 cm per 15 cm	4. 14 cm

Langdarskildur

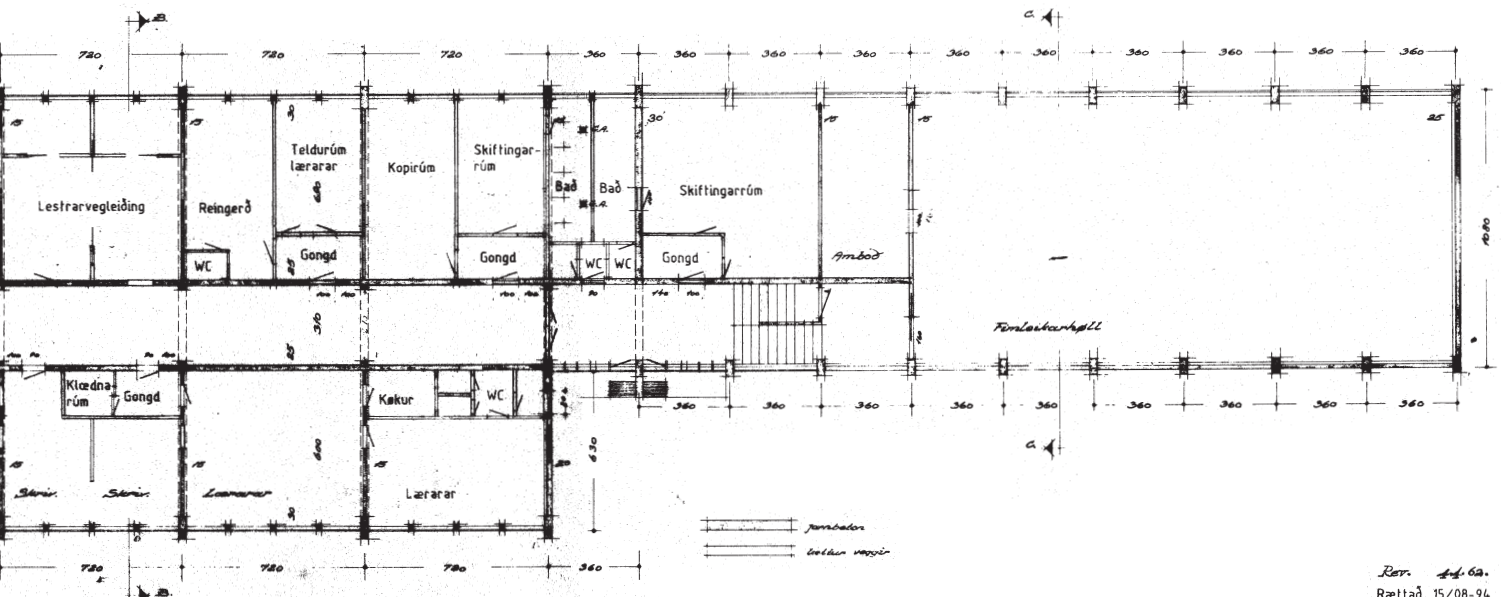
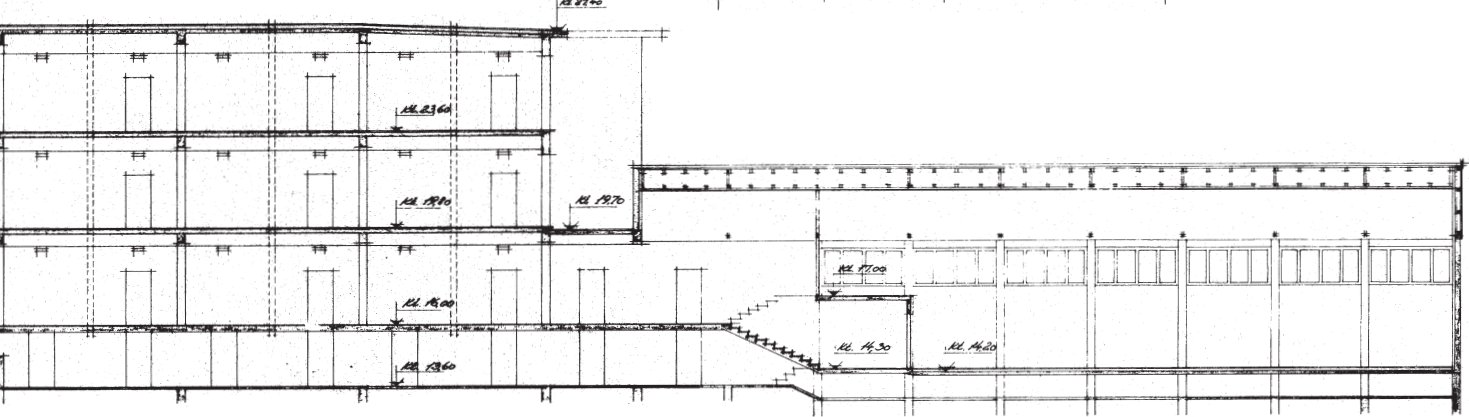

Planur af 1. hæð

Z.3.

Dekk. armoring í förelisarkhelli

förelisarkhelli	arm. á facade	10 pr 14 cm	8 pr 18 cm	l = 14 cm
---	---	10 pr 14 cm <td>8 pr 18 cm <td>l = 14 cm</td> </td>	8 pr 18 cm <td>l = 14 cm</td>	l = 14 cm
balkongdél	---	10 pr 18 cm	8 pr 15 cm	l = 15 cm
---	---	10 pr 18 cm	8 pr 15 cm	l = 15 cm

Rev. 14.6a.
Rættað 15/08-94 MI

Féroya Högri skúli
Í rúð: 10. langlambani
Íslen. nr. 10
sali nr. 3826
mál 1.100
dati dec. 1968
Ólaf Hørdeman arkitektúr m.a.a. Løf 1081 Tórshavn

Arkitektonisk analyse

Området i Hoydalar har mange forskellige bygninger bygget og istandsat på forskellige tidspunkter. Den arkitektoniske analyse tager udgangspunkt i sanatoriet, liggehallerne og studenterskolen.

Det ydre - Sanatoriet

Sanatoriet fremstår i nationalromantisk stil med stensokkel, fordakninger, lodrette og vandrette inddelinger som bidrager til konstruktiv vandbeskyttelse af bygningen og en elegant opdeling mellem vinduerne. Bygningen er symmetrisk opbygget centreret om en frontispice på bygningens syd facade. To mindre sidebygninger i et plan skaber afgang til terræn på højre side og venstre side. En liggehal kobler sig på den venstre. Facadens gule og røde farver prøver at imitere den oprindelige farveskala, men er ikke den rigtige tone. Bygningens aluminiums beklædning er et forsøg på at imitere dens oprindelige to på en bræddebeklædningen. Vinduerne er i funktionalistisk stil med stor fast rude og lille oplukkeligt fag under og er tydeligvis ikke originale. Spær enderne og de lodrette inddelinger har fin detaljering. Disse detaljer er også at finde i de omkringliggende liggehaller som med sin karakteristiske funktion har fået sin udformning. Specielt en af liggehallerne står originalt med oplukkelige tremme skodder og talrige detaljerede spær.

Det ydre - Studenterskolen

Studenterskolens bygningskrop kan deles op i tre. Første del er den nordlige indgang med lavt sadeltag, som huser et stort forsamlingsrum. Midterste del er rektangulær med næsten fladt tag og en karakteristisk repetitiv rytme af vinduer på begge sider. Den sidste del har shedtag mod sydvest og huser en gymnastiksal. Støbte stolper inddeler bygningen efter hvert fjerde vindue og skaber takt på den ellers langstrakte midterdel. En rødlig fuger inddeler igen facadens småstenspuds i rektangulære felter. Facadebeklædningen fortsætter ud under tagfoden og skaber et fint foret rum. Sydvestfacaden er efter adskillige udskiftninger af varierende vinduer og døre en noget tilfældigt komponeret façade, der udviser den ellers skarpe takt i bygningen. Brandtrapper i galvaniseret stål af varierende udformning på hver sin side af den rektangulære midterdel slørre den ellers fine overgang mellem skalaer.

Sanatoriet i dag, eget foto

Studenterskolen i dag, eget foto

Forrige side: Tegningsmateriale af studenterskolen, gentegnet i 1994.

Højre side. Facaderne møder hinanden, eget foto

Overordnet står alle bygningerne misvedligeholdt og med mange uhensigtsmæssige og til tider tilfældige tilføjelser, som skæmmer den arkitektur, som begge bygninger flar hver sin tid repræsenterer.

Det indre - Sanatoriet

Sanatoriet er organiseret om en detaljeret hovedtrappe hvorfra en gang udspringer til hver sin side. Alle rum støder til denne gang. Store opholdsrum ligger mode syd og mindre rum mod nord. Rummene bærer præg af at have undergået en forvandling til skole. Linoleumsgulve, nedhængte lofter og påsatte kabelbakker har dækket en hver sans af sanatoriets oprindelige udseende.

Det indre - Studenterskolen

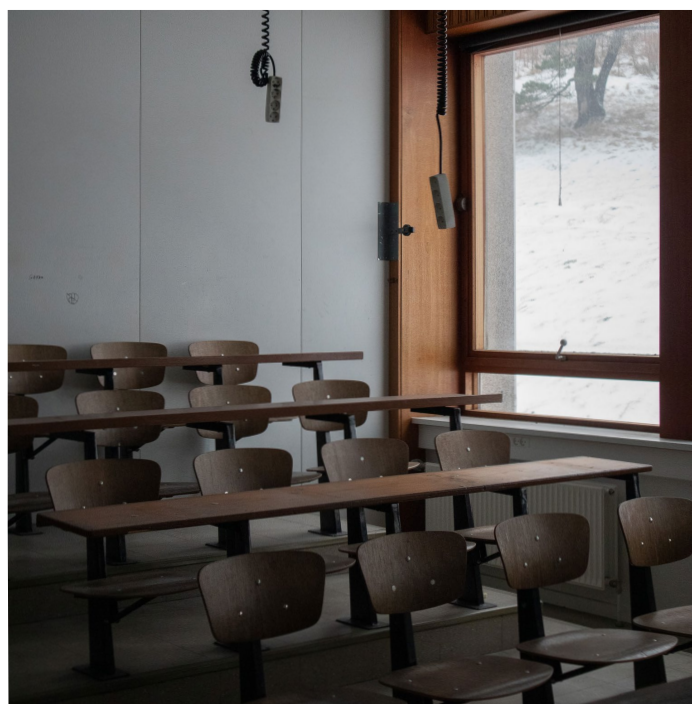
Studenterskolen er fyldt med tidstypiske detaljer. Mahognilistebeklædning er den røde tråd gennem bygningen. Det findes rundt om alle dørkarme og under alle vinduer. Farveskalaen er rødbrune og grønlig farver. Mønstret egetræsgulv ligger i aulaen og grønne og beige linoleumsgulve i resten af skolen. Hoved trappen er hvidmalet med trætrin i funktionalistisk stil og små auditorier står fint bevaret.

Bygningerne og naturen/ området og helheden

Studenterskolen i Hoydalar ligger i en dal omkranset af en lille nåletræsskov med syd facaden vendt mod et fredet naturområde. Den tætte beplantning er meget atypisk for Færøerne, som på grund af stærke vindforhold ikke har mange træer. I området er de anlagte stiger og veje et levn for fortidens sanatorium. Vejen ned i dalen er belagt med asfalt og snor sig langs dalens kant bag ved sanatoriet og ender i en bred parkeringsplads foran studenterskolen. Gangstierne er belagt med grus og fører fodgængere gennem skoven til hovedvejen eller ud gennem det fredede landskab til havet. Den primære gang mellem bygningerne foregår på den bedre asfalterede vej. Set i en større skala er bygningerne placeret i den nordlige ende af Tórshavn tæt på den store indfaldsvej ud af byen nordpå. Dalen er på trods af denne placering et åndehul fra den ellers trafikerede og industri prægede bebyggelse i nærheden.

Sanatoriets indre, eget foto

Studenterskolens indre, eget foto

Højre side. Trappen i studenterskolen, eget foto

Værdisætning

Studenterskolen i Hoydalar er et kulturhistorisk og arkitektonisk bevaringsværdigt anlæg, der med sin fortid som tuberkulosehospital og studenterskole fortæller om to skelsættende perioder i færøsk historie.

Bygningerne og dalen vækker minder hos mange lokale.

De bærende bevaringsværdier

- Dalens skovområde med de historiske vandreruter har kulturhistorisk værdi.
- Liggehallerne har kulturhistorisk værdi, da de med deres karakteristiske udformning vidner om kampen mod tuberkulosen.
- Studenterskolens interiør har arkitektonisk værdi.

Anbefalinger

Umistelige strukturer – reparation

Det anbefales at reparere de originale vinduer i sanatoriet, listebeklædning og vinduer i mahogni i studenterskolen, egetræsgulvene i studenterskolen, de detaljerede spær ender på sanatoriet og liggehallerne.

Skæmmende strukturer- subtraktion

Strukturer som slørre stedets arkitektur og fortælling er nyere vinduer i studenterskolen og sanatoriet, udvendige brandtrapper, nye døre til sanatoriets kælder mod syd. Ny facade på gammel liggehal. Nedhængte lofter og linoleumsgulv i sanatoriet. Kabelbakker. Aluminiumsplader på sanatoriets facade og tag. Nye skillevægge i sanatoriet.

Fjernede strukturer – rekonstruktion

Strukturer som er værd at bringe tilbage er vinduer, facade og tag i sanatoriet, vinduer i studenterskolen

Ombyggede strukturer – transformation

Strukturer som kan transformeres er samtlige funktionstømte klasselokaler, forsamlingsrum, gymnastiksal og liggehaller. Facadebeklædninger på liggehal og studenterskolen. Nyt tag på studenterskolen.

Nye strukturer – addition

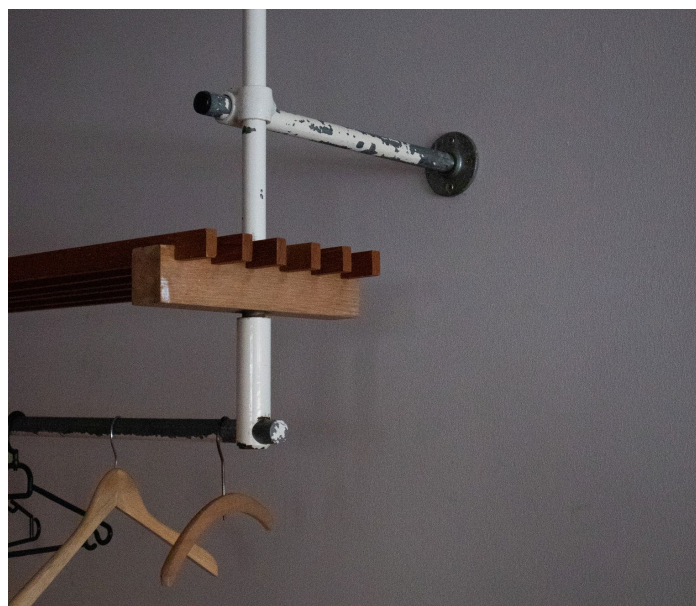
Nyt fast og løst interiør til udstilling. Ny belægning til

Højre side. Interiør i studenterskolen. Dør, dørkarm og skabe i mørkt træ, eget foto

fordel for fodgængere. Skulpturer i skoven på gamle fundamenter fra forhenværende liggehaller.

Mål og principper

- Alle indgreb skal indføres på baggrund af en analyse og værdisætning
- Indgreb skal understøtte fortællingen om sanatoriet eller studenterskolen
- Bygningerne skal fremstå som samlet arkitektonisk helhed på trods af deres forskellige tidsperioder
- Der bør bevares mest muligt af de oprindelige materialer og strukturer.
- Alle indgreb skal ske i respekt for den omkringliggende natur.
- Nye materialer skal være stedkendte, lokale og i tråd med den færøske byggeskik.

Interiør i studenterskolen, eget foto.

Liggehallen gemt mellem træerne, eget foto.

Kilder

Tjóðsavnið. Friðing av Sanatoriinum í Hoydølum. Tjodsavnid.fo

<https://www.tjodsavnid.fo/verkaetlanir/sanatoriid-i-hoydolum>

PDF:

https://static1.squarespace.com/static/5a324dd7b-ff200354f98f1e9/t/5f48dbb3f3fda428c6d-5bec2/1598610398123/Tjo%CC%81%C3%B0savni%C3%B0+A%CC%81rsrit+2019_S%C3%B8guli-ga+Sanatorii%C3%B0.pdf

Hvannrok. (2017, 30 august) Úr myndasavninum – Heilivágurin, tuberklasjúklingarnir fingur, var góður matur og frísk luft. Hvannrok.fo

<https://www.hvannrok.fo/2017/08/30/ur-myndasavninum-heilvagurin-til-tuberklasjuklingarnar-var-godur-matur-og-frisk-luft/>

Træ.dk. (2020. 13 mai). Færøerne vil have mere skov. træ.dk

<https://www.træ.dk/artikel/faeroerne-vil-have-mere-skov/>

Føroysk Søga 2. (s.d.) Tuberklar i Føroyum. foroysk-soga2.sbok.nam.fo

<https://foroysksoga2.sbok.nam.fo/?id=318>

Hagstova Føroya. (s.d.). Fólkatal í Suðurstreymoyar øki. Hagstova.fo

<https://hagstova.fo/fo/oki/sudurstreymoyar-oki/folkatal-i-sudurstreymoyar-oki>

Søguskyn. (2019. 23. april) Billeder: Sanatorii í Hoydølum, postkort. soguskyn.blogspot.com

<http://soguskyn.blogspot.com/2019/04/>

Kreutzmann, K. J. (2020. 27. november). Interview med Marin Katrina Frýdal: Hoydalar er frílendisøki.

Kvf.fo

<https://kvf.fo/netvarp/sv/2020/11/27/20201127hoydalarerufrilendisoeiki>

Umhvørvisstovan. (2017. april). PDF. Friarealsplan. Frílendið Boðanes Hoydalar.

<http://tilfar.lms.fo/logir/alit/2017.05%20Fr%C3%AD-lendi%C3%B0%20Bo%C3%B0anes%20Hoydalar.pdf>

Torshavnskommune, (2023 07.02.2023)

<https://www.torshavn.fo/>

Kongeriget Danmark, J. P. Trap. bog (side 855), (1856-1906)

Samtaler

Bogi Vinter, Leder for bygningsvedligeholdelse, Projektafdelingen, Landsværket

Kristianna Winther Poulsen, Byrådsmedlem, Ældre-, kultur-, Erhverv-, og trivselsnævnet, Javnaðarflokkutin (socialdemokratiet)

Elisabeth Mortensen, Teknisk assistent, Selvstændig erhvervsdrivende byggeri.

Tegningsmateriale

Landsverkið, Arkivtegninger

Elisabeth Mortensen, DWG filer af sanatoriet

Til højre. Studenterskolens facade mødet naturen, eget foto.

